

"אסור שקרנות ההון סיכון וחברות הסטארט אפ יהיו מנותקות מהמדינה"

09:41 | 09.5.2007 גיא גרימלנד

הדעה הרווחת על קרנות ההון סיכון בישראל היא שהן מנותקות. רובן מרוכזות בהרצליה פיתוח או באזורי ה-טק מבוססים אחרים, ונהוג לחשוב שהן מרוחקות מהעם ומהחברה הישראלים. יהיו גם מי שיגידו: גם אם הן מפעילות פרויקטים חברתיים - לכל היותר הן עושות זאת מטעמים של יחסי ציבור ופרסום.

ידין קאופמן וברוך ליפנר, הרוח החיה מאחורי קרן תמורה - קרן למטרות פילנתרופיה ששותפות לה לא מעט מקרנות ההון סיכון הישראליות - לא יסכימו עם הדברים. "יכול להיות שישנן קרנות הון סיכון שתורמות לקרן תמורה בשל לחץ חברתי. אבל גם אם הן עושות זאת מהשיקול הזה, זה בסדר. מה שחשוב הוא מבחן התוצאה. שהן תורמות. אסור שתעשיית ה-טק וההון סיכון תהיה מנותקת מהמדינה, אבל המוניטין של תעשייה מנותקת לא מוצדקים, וההיענות למודל של קרן תמורה מוכיחה שזה מופרך".

בימים אלו מציינת הקרן חמש שנים לפעילותה, כאשר לא פחות מ-100 חברות סטארט-אפ ישראליות תרמו לה. המודל של הקרן פשוט. היא פונה לחברות סטארט-אפ המגובות בקרנות הון סיכון בבקשה שיתרמו פרומיל ממניות החברה לטובת קרן תמורה. למעשה, גם קרנות ההון סיכון תורמות כך בעקיפין, כי הן מוותרות על חלק מהמניות שלהן בסטארט-אפ.

אם החברה מגיעה בסופו של דבר לאקזיט, המניות שהועברו לקרן תמורה ממומשות לטובת פרויקטים חברתיים שונים, בעיקר מתחום החינוך (או כאלו שהחברות מבקשות לתרום).

בחמש השנים האחרונות רשמה הקרן החברתית של תמורה לא פחות מ-11 אקזיטים. אלו מומשו לסכום נאה של 1.8 מיליון דולר שהועברו למגוון פרויקטים חברתיים. בין היתר מדובר במרכזי יעקב הרצוג, ראש פינה למען השילוב, יובלים, חינוך לפסגות, מכון סאמיט, קדימה - רשת בתי נוער, איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית ולתת.

קאופמן, איש הון סיכון ותיק ואחד השותפים המנהלים בקרן ההון סיכון וריטאס, החל לגלגל את הרעיון להקמת קרן תמורה כבר בסוף שנות ה-90. זה לקח כמה שנים, ובפברואר 2002 הושקה הקרן באופן רשמי, אז גם גויס ברוך ליפנר, המנהל בפועל של הקרן.

"ראיתי לא מעט סיפורי הצלחה בקרן שלנו ובקרנות אחרות, אבל לא ראיתי מעורבות של קהילת ה-טק וההון סיכון בעשייה חברתית. חשבתי שיהיה נכון למצוא דרך לשתף את החברה הישראלית בהצלחות של ה-טק וההון סיכון", מסביר קאופמן. המודל שלפיו פועלת תמורה נלקח ממודל דומה שהוקם בארה"ב.

האם התרומה בהיקף של 1.8 מיליון דולר מעטה מדי? קאופמן סבור שלא. "כל חברה יכולה לתרום כמה שבא לה. אנחנו מעוניינים שכל תרומה לתמורה תוכל להיות בעלת פוטנציאל משמעותי. בדרך כלל אנחנו מבקשים חצי אחוז ממניות החברה כשמדובר בחברת סטארט-אפ בשלב הסייד. אם החברה לא הצליחה - זה לא עלה לה דבר. אם החברה הצליחה - אז חצי אחוז הוא לא סכום שיעלה יותר מדי לבעלי המניות, אבל זהו כסף שהוא מספיק חשוב לקהילה".

המודל של תמורה מאפשר גם להימנע מתחרות ישירה מול ארגונים ועמותות אחרות נזקקות, שפונות לסטארט אפים שהצליחו. בסדרה "מסודרים", בה ארבעת יזמים של חברת ג'ימאלייה מוכרים את החברה עבור 217 מיליון דולר, הם נאלצים להתמודד באחד הפרקים הראשונים עם מבול של טלפונים מעמותות שונות בבקשה לעזרה.

ליפנר מסביר כי בדיוק כדי להימנע ממצב דומה, קרן תמורה מעדיפה לקבל מניות כשהחברות נמצאות בתחילת דרכן, ולא לאחר אקזיט. בעיקר כי קשה לאחר מכן לאסוף את הסכום מאחר ובשלבם מאוחרים יותר ישנם בעלי מניות רבים. "אנחנו יכולים לפנות לחברות בשלב שאף אחד אחר לא פונה. לחברות צעירות אין בשלב ראשון כסף לתרום, לכן המודל הזה מאפשר להן בכל זאת לתרום לקהילה", מסביר ליפנר.

לדברי קאופמן, "כיום הפילנתרופיה היא נושא חם בארה"ב. כל החברות הציבוריות הגדולות ביותר מדברות על זה. לקוחות מדברים על זה. גם ספקים. כולם רוצים לדעת אילו חברות תורמות".

תעשיית ההיי-טק וההון סיכון מונעת בעיקרה מכסף. עד כמה להערכתך אנשי ההיי-טק והון סיכון מוכנים להקדיש לחברה ולקהילה?

קאופמן: "אני חושב שאחרי שהבועה התפוצצה יותר אנשים הבינו שמניות ואופציות הם לא הדבר היחידי, ושהן יכולות להיות שוות גם פחות. יש יותר הבנה שכסף הוא לא חזות הכל. אנשים מתבגרים ומבינים שצריכים להסתכל מסביב. לנו כתעשייה מובילה יש אחריות להוביל. אם אני מסתכל על המצב כיום לעומת לפני חמש-שש שנים, אני רואה שהתרבות בתעשיית ההיי-טק וההון סיכון משתנה. פחות אנשים חושבים על כסף".